

Klima- og Miljødepartementet
Postboks 8013 DEP

0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
GJERPAS1
S18/12559

Arkivnr:
233 C50
L9254/19

Dato:
31.01.2019

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S18/12559

Innspill til kulturminnemeldingen fra Asker kommune

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med ny stortingsmelding om kulturminner. Asker kommune har følgende innspill:

Kommunens rolle og ansvar

Alle kulturminner ligger i en kommune. Plan- og bygningsloven, som forvaltes av kommunene, er nest etter kulturminneloven, den viktigste loven for å forvalte kulturminner på en god måte. De fleste kulturminnene i Asker er kommunens ansvar. Dette gjelder også kulturminner som inngår i nasjonale registre, som Sefrak-registeret.

Asker inngår i bybåndet rundt Oslo, og er ett av de stedene som skal vokse mest de neste årene. I kommuneplanen er et av hovedmålene at vi skal balansere vekst og vern. Vi skal vokse og fortette, men samtidig ta vare på stedenes egenart og identitet, og bevaring av kulturminner og kulturmiljøer er helt sentral for å oppnå dette. Får gjøre dette på en god måte krever at vi har god oversikt over våre kulturminneverdier, som gjør oss i stand til å gjøre de riktige prioriteringene.

Registrene

Av totalt ca 4300 registrerte kulturminner er det bare ca 400 (ca 10%) av disse som inngår i Askeladden-registeret og formelt er Riksantikvarens og fylkeskommunens ansvar. De fleste ressursene til å forvalte kulturminner er imidlertid plassert på nasjonalt og regionalt nivå. I Asker er det 1 person på plan- og bygningsavdelingen, i tillegg til personer i eiendomsavdelingen, som har det faglige ansvaret for kulturminner i kommunen. Dette innebærer blant annet å utforme og følge opp kulturminneplanen, samt vedlikehold og utvikling av verneverdige og fredete bygninger. Disse personene har også andre oppgaver. Situasjonen er tilsvarende eller dårligere for de fleste andre Akershus-kommunene.

Kommunene blir oppfordret til å registrere kulturminner i sin egen kommune, og dette har vi også gjort i Asker, i samarbeid med frivillige organisasjoner. Kommunen har også selv, og på eget initiativ, registrert alle bygninger fra før 1950 og gjort en verdivurdering av dem. Det omfatter 2500 bygninger. Vi skal nå i gang med å kontrollregistrere alle våre Sefrak-objekter, 1200 objekter, noe vi også gjør på eget initiativ. Vi har valgt å gjøre bruk av Geomatikk sine tjenester i dette arbeidet, som er de samme som drifter Bra-arkiv, som Sefrak-registeret

inngår i. Vi får ingen økonomisk støtte fra fylkeskommunen i dette arbeidet. Når vi nå har begynt å gå gjennom dette materialet, så oppdager vi mange feil og mangler som vi vil korrigere.

Vi etterlyser kontrollregistrering av automatisk fredete kulturminner. Det er mye feil i blant annet stedfestingen. Dette blir nå rettet opp fra sak til sak, når det blir oppdaget. Kommunen samarbeider her godt med fylkeskommunen. Vi ønsker oss imidlertid en samlet ny registrering i hele kommunen.

Når vi som kommune skal lage vår egen oversikt over våre kulturminner, så finnes ingen nasjonale standarder for dette. Det er opp til hver enkelt kommune hvordan de velger å organisere det. Dette er arbeidskrevende og krever god kompetanse på kart og data-registre i kommunen, samt kjennskap til hvordan de ulike kulturminneregistrene er bygget opp.

Kulturminnesøk er ikke en løsning som fungerer etter hensikten, blant annet fordi det er tungvint å legge data inn og det er ikke mulig å hente data ut fra denne løsningen. Det er ikke en løsning som kommunene kan anvende for å ha samlet oversikt over nasjonale og lokale kulturminneregistreringer mot egen kartløsning. Med økende digitalisering av samfunnet, så bør tilgjengeligheten til informasjon om kulturminner blir betydelig bedre enn den er i dag.

KIK-prosjektet

Riksantikvaren har et eget prosjekt – Kulturminner i kommunene (KIK) som vil pågå til utgangen av 2020. Det er uvisst hva som skjer med Riksantikvarens kommunesatsing etter 2020. Målet har vært at de fleste kommuner i landet skal ha en kulturminneplan og hver kommune som vil lage en slik plan, har fått tildelt ca 100 000 kr. etter søknad til fylkeskommunen. Det dekker på ingen måte kostnadene med å lage en slik plan, men kan bidra til å utløse kommunale midler. Det følger i midlertid ingen penger til oppfølging av kulturminneplanene.

Eierskap

Kommunene er eiere og forvaltere av viktige kulturminner, kulturmiljøer og enkeltobjekter av stor betydning. Kommunene har betydelige utfordringer med å kunne prioritere midler til vedlikehold eller tiltak som sikrer vern gjennom bruk i vernede eller fredete bygninger med begrenset brukspotensial.

Om det skal være et ønske at disse kulturminnene tas vare på og brukes som ressurser, lokalt og nasjonalt må det som et minimum sikres ordninger som gjør det mulig for kommunen å kunne prioritere vedlikehold eller gjøre nødvendige tilpasninger. Dette i form av fradrag, mva.-kompensasjon, lån etter modell fra grønne lån, dekking av mellomlegg mellom ordinært og tilpasset vedlikehold, mv. Videre at det åpnes for at kommuner kan søke tilskudd fra kulturminnefondet, eller at det opprettes tilsvarende ordninger.

Erfaringer fra avhending av statlige kulturhistoriske eiendommer SKE, viser at flere eiendommer og områder er aktuelle for kommunene, for å bl.a. sikre føringer i statlige planretningslinjer. Videre kan det være forhold som gjør at det ikke er naturlig at eierskapet ligger på privat aktør, bl.a. pga. kulturminne og friluftsinnteresser. For at kommunene skal ta på seg slike forpliktelser vil det være avgjørende at det kommer på plass incentiver som gjør slike overtakelser forsvarlige for kommunene.

Kommunen jobber med å finne en bruk og finansiering til den delen av bygningsmassen som står til forfall. Vi ser behovet for styrking av lovhjælp

knyttet til vedlikeholdsplikten for bygg og anlegg fredet etter kulturminneloven. Dette gjelder oppfølging av både private, statlige, fylkeskommunale og kommunale eiere.

Helhetlig landskapsforvaltning

Vi jobber for tiden med områdeplan for Øvre Sem og Dikemark sykehus. Begge er planer med store utfordringer knyttet til vern, eierskap og utvikling. Vi opplever i dette arbeidet, at verne- og sektormyndigheter står mot hverandre. Landskapsforvaltningen må bli mere helhetlig, i områder som er underlagt naturmangfoldloven. Det må være mulig å komme fram til felles løsninger som også involverer kommunen, grunneiere og andre interesser. Vi opplever nå at fylkesmannens myndighetsutøvelse, er til hinder for ivaretagelse og utvikling av fredete bygninger i et landskapsvernområde.

Vi ønsker oss en kulturminnemelding som:

- Anerkjenner, styrker og tydeliggjør kommunenes rolle og ansvar som en sentral forvalter og eier av kulturminner og kulturmiljøer opp mot de nye regionene.
- Kommer med tiltak for å bedre registersituasjonen og tilgjengeligheten til kulturminnedata.
- Foreslår bedre landskapsforvaltning på tvers av sektorer i områder med viktige natur- og kulturverdier.

På vegne av Asker kommune,
Med vennlig hilsen

Gro B. Jerpåsen
Arealplanlegger med fagansvar for kulturminner

Dokumentet er elektronisk godkjent